

KARLSKOGA
KOMMUN

Program

Biblioteksplan Karlskoga kommun 2019 - 2020

Dnr KFN 2018-00084
Fastställd av: KF 2019-01-29 § 29
Revideras senast: 2020-12-31

Innehåll

Program - Biblioteksplan Karlskoga kommun	3
1. Inledning	3
2. Bakgrund	4
2.1 Om Karlskoga kommun	4
2.2 Biblioteksverksamhet i Karlskoga.....	5
2.2.1 Ansvarsområden	5
3. Styrdokument och andra stödjande dokument	6
4. Syfte och övergripande mål.....	6
4.1 Syfte.....	6
4.2 Övergripande mål.....	6
5. Fokusområden	6
5.1 Öka tillgängligheten till biblioteksverksamheten.....	6
Mål Folkbibliotek	8
Mål Skolbibliotek.....	9
Mål Gymnasiebibliotek	9
5.2 Öka intresset för läsning och öka läsförståelsen.....	9
Mål Folkbibliotek	10
Mål Skolbibliotek.....	11
Mål Gymnasiebibliotek	11
5.3 Öka förutsättningarna för kunskapsinhämtande.....	11
Mål Folkbibliotek.....	12
Mål Skolbibliotek.....	12
Mål Gymnasiebibliotek	12
6 Uppföljning och revidering.....	12

Vision. Övergripande beskrivning av ett önskvärt framtida tillstånd. Ska ange i vilken riktning kommunen är på väg. För Karlskoga kommun finns en vision – Vision 2020.

Mål och budget. Dokumentet Mål och budget sammanfattar vad kommunens verksamheter ska uppnå (mål och resultat) inom den närmaste treårsperioden i syfte att nå Vision 2020 samt vilka ekonomiska resurser som finns till verksamheternas förfogande.

Mål och resultat följs upp tre gånger om året – efter april, augusti och december

Program. En översiktlig politisk viljeriktning inom ett sakområde. Särskild definition i plan- och byggsammanhang eller annat.

Policy. Kommunens grundläggande förhållningssätt/värderingar och vägledande principer.

Riktlinje. Beskriver tillvägagångssätt i olika sakfrågor och är ett stöd för hur frågor bör hanteras och genomföras.

Program - Biblioteksplan Karlskoga kommun

År 2020 är Karlskoga känt som möjligheternas stad, där du som enskild individ, oavsett bakgrund eller kön, kan göra skillnad, får lyckas och enkelt kan samverka med andra. Det finns en stark vi-anda mellan individer, aktörer och samhällets sektorer. Det är självklart att vi drar nytta av varandras styrkor och kompetenser.

Ur Vision 2020

1. Inledning

Bibliotekens uppdrag är omfattande vilket tydligt framgår i nuvarande bibliotekslag (2013:801) som innehåller skärpta skrivningar i jämförelse med tidigare bibliotekslag (1996:1596). Skärpningarna gäller folkbibliotekens uppgift att främja tillgång till litteratur och läsfrämjande och att biblioteken ska ägna särskild uppmärksamhet åt vissa prioriterade grupper, såsom barn och unga, nationella minoriteter, personer med annat modersmål än svenska och personer med funktionsnedsättning. I bibliotekslagen hänvisas också till 2 kap. 36 § skollagen (2010:800) som föreskriver att samtliga elever i grundskolan och gymnasieskolan ska ha tillgång till skolbibliotek. Biblioteken ska arbeta för att öka kunskapen om hur informationsteknik kan användas för kunskapsinhämtning och lärande. Ett av bibliotekens grunduppdrag är att stärka människors digitala delaktighet. Biblioteket är en viktig mötesplats och arena för informations spridning och dialog. Biblioteket är en samhällstjänst som spelar en viktig roll utifrån ett socialt och kulturellt hållbart utveckling. Biblioteket möjliggör kunskapsutveckling för alla och är därmed en viktig kompensatorisk åtgärd för jämlikhet i samhället.

Bibliotekslagen är utformad som en ramlag som anger övergripande principer och riktlinjer för det offentligt finansierade biblioteksväsendet. Detta ger också medborgarna möjlighet att i enlighet med 10 kap. 8 § kommunallagen (1991:900) begära laglighetsprövning av ett beslut gällande biblioteksverksamheten. Bibliotekslagen innebär också att en av de största kommunala kultursatsningarna är lagstadgad.

Biblioteksplan för Karlskoga kommun är ett styrdokument som beskriver en strategisk och långsiktig utveckling av biblioteksverksamheten i kommunen. Planen innehåller två delar. Den första delen, kapitel 1-4, inleder och beskriver bakgrund till planen. Styrdokument som tagits hänsyn till presenteras liksom syfte och övergripande mål. Syftet är att möta användarnas behov av biblioteksverksamhet i dag och i framtiden. Det övergripande målet för biblioteken i Karlskoga kommun är att vara attraktiva mötesplatser för kulturupplevelser, läslust och kunskapsinhämtande och en självklar del i lokalsamhället.

De styrdokument som tagits hänsyn till är; Bibliotekslagen (2013:801), Skollagen (2010:800), FN:s konvention om barnets rättigheter (Barnkonventionen), Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011, Lpfö18 (Läroplan för förskolan), Läroplan, examensmål och gymnasiegemensamma ämnen för gymnasieskolan 2011, Region Örebro Läns Kulturplan 2016-2019, Karlskoga kommuns Vision 2020 och Kommunfullmäktigemålen för 2018-2020.

Den andra delen, kapitel 5 och 6, innehåller tre fokusområden med tillhörande mål för att nå det övergripande målet samt information om uppföljningsarbetet.

2. Bakgrund

2.1 Om Karlskoga kommun

Karlskoga kommun ligger i Värmland men tillhör Örebro län. Kommunen har ett strategiskt läge med goda kommunikationer till omvärlden. Karlskoga september 2018, 30 392 invånare och är större än en genomsnittlig svensk kommun. Medelåldern bland befolkningen i Karlskoga är 43,9 år.

Karlskoga är en framstående kulturkommun med ett rikt och varierat kulturliv. Genom en bred kulturverksamhet får invånarna tillgång till information och upplevelser samt redskap för att påverka såväl den egna situationen som samhället. Kultur bidrar till personlig utveckling och skapar engagemang som stärker demokratin.

Näringslivet i Karlskoga har en stark tradition inom försvars- och tillverkningsindustrin. I dag har kommunens arbetsmarknad breddats till att omfatta såväl högteknologisk tillverkningsindustri som service- och tjänsteföretag samt handel och administration. Områden där Karlskoga ligger i framkant är kemi, teknologi och miljöteknik. Karlskogas innovativa och kvalificerade näringsliv kräver medarbetare med en bred generell kompetens samt en god teknisk kompetens.

Inom förskola och grundskola bedrivs ett målmedvetet utvecklingsarbete för att öka barnens och elevernas måluppfyllelse. Inom gymnasieskolan finns ett brett utbud av nationella program, varav tre är colledgecertifierade med ett nära samarbete med näringslivet. Här finns också tre riksrekryterande elitidrottsutbildningar inom sporterna fotboll, ishockey och baseboll. På Örebro universitets Campus Alfred Nobel i Karlskoga bedrivs en del av forskningen inom institutionen för Naturvetenskap och teknik. I Karlskoga kommuns vision för 2020 är en av ledstjärnorna att kommunen ska

präglas av utbildning i framkant från förskola till högskola. Denna vision avspeglas i skolans olika lokala styrdokument som till exempel Barn och utbildningsplanen.

2.2 Biblioteksverksamhet i Karlskoga

I kommunen finns ett folkbibliotek, Karlskoga bibliotek. Det finns tio kommunala grundskolebibliotek med totalt cirka 3000 elever. Det kommunala Möckelngymnasiet har två gymnasiebibliotek, ett vid enheten i Karlskoga och ett i Degerfors. Gymnasiebiblioteket i Karlskoga ger biblioteksservice till fyra rektorsområden varav ett är gymnasiesärskolan. Vid Möckelngymnasiet i Degerfors finns ett mindre bibliotek avsett för ett rektorsområde. Det finns 28 kommunala förskolor.

Karlskoga bibliotek ger biblioteksservice enligt avtal till Kriminalvården.

Friskolor: Det finns tre fristående förskolor, en friskola, samt en fristående gymnasieskola, Karlskoga idrottsgymnasium. Friskolorna omfattas inte av den kommunala biblioteksplanen, då de inte har kommunen som huvudman.

2.2.1 Ansvarsområden

Kultur- och föreningsnämnden ansvarar för folkbiblioteksverksamheten. Barn- och utbildningsnämnden ansvarar för den kommunala skolbiblioteksverksamheten. Gymnasienämnden ansvarar för den kommunala gymnasiebiblioteksverksamheten. Samordningsfunktion gällande biblioteksverksamheten i kommunen har folkbiblioteket.

3. Styrdokument och andra stödjande dokument

- Bibliotekslagen (2013:801)
- Skollagen (2010:800)
- FN: s konvention om barnets rättigheter (Barnkonventionen)
- Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011
- Lpfö 18 (Läroplan för förskolan)
- Gy 2011, läroplan för gymnasieskolan.
- Region Örebro Läns Kulturplan 2016-2019
- Karlskoga kommuns Vision 2020
- Kommunfullmäktigemålen för 2018-2020
- Hbtq-handlingsplan

4. Syfte och övergripande mål

4.1 Syfte

Syftet är att möta medborgarnas behov av biblioteksverksamhet i dag och i framtiden.

4.2 Övergripande mål

Det övergripande målet för biblioteken i Karlskoga kommun är att vara attraktiva mötesplatser för kulturupplevelser, läslust och kunskapsinhämtande och en självklar del i lokalsamhället.

5. Fokusområden

Med medborgarnas behov i centrum ska verksamheten vara tillgänglig för alla. Folkbiblioteket är hbtq-certifierat. Ett implementeringsarbete gällande barnkonventionen är delar i ett större förändringsarbete som tagit form efter medborgardialog med vuxna, unga och barn om bibliotekets framtida utveckling.

Biblioteken ska ge människor möjlighet till personlig utveckling genom att inspirera till läsning, skapa förutsättningar för kunskapsinhämtande och ge möjlighet för människor att mötas och känna sig delaktiga i samhället. Utifrån detta har tre fokusområden med tillhörande mål identifierats.

- Öka tillgängligheten till biblioteksverksamheten
- Öka intresset för läsning och öka läsförståelsen
- Öka förutsättningarna för kunskapsinhämtande

5. 1 Öka tillgängligheten till biblioteksverksamheten

Tillgänglighet handlar inte enbart om att ha åtkomst till biblioteket som fysisk plats. Det handlar också till stor del om inkludering, att alla ska känna sig välkomna och om att bibliotekets verksamhet är intressant och angeläget för den enskilde.

Karlskoga bibliotek är sedan 1974 beläget mitt i centrum. Den totala ytan är relativt stor, 2500 m². Dessa faktorer är goda förutsättningar för en angelägen och intressant biblioteksverksamhet med många besökare.

1993 renoverades Karlskoga bibliotek och en bearbetad omflyttning skedde. Sedan dess är såväl omvärlden som Karlskoga i ständig förändring. Dessa förändringar har lett till att helt andra krav ställs på den rumsliga utformningen och verksamheten i biblioteket. Behovet av ett nytt omgestalt bibliotek är tydligt. Ett bibliotek som erbjuder medier och upplevelser i en öppen, inspirerande och välkomnande miljö i vilken det är lätt att hitta. En miljö som främjar besökarens nyfikenhet, kreativitet, läslust och kunskapsinhämtning och som bidrar till ett effektivt utnyttjande av biblioteksytan och en förbättrad miljö för såväl besökare som personal.

Precis som i det fysiska rummet ska det vara lätt att navigera på bibliotekets hemsida. Detta uppnås genom ett strukturerat arbete med sidans utseende, tekniska funktioner och innehåll. Liksom för det fysiska biblioteket ska det digitala biblioteket vara inspirerande och välkomnande.

Biblioteken tillhandahåller litteratur i flera olika format och på flera olika språk. Litteraturen finns tillgänglig i det fysiska biblioteket likväl som i det digitala biblioteket.

Karlskoga bibliotek har generösa öppettider, 59 timmar per vecka april-september och 63 timmar per vecka, oktober-mars. Lördagar är den veckodag med flest besökare per timme medan söndagar är den veckodag med minst besökare. På vardagarna är besöken ganska jämt fördelade över veckodagarna. Under samtliga öppettider är biblioteket bemannat (Från hösten 2018 har biblioteket en försöksperiod med självservice på vardagar 8.00-10.00.) Genom att justera bemanningen kan personella resurser frigöras för att exempelvis användas till utvecklandet av verksamhet riktad mot barn och unga. På så vis ökas kvalitén på biblioteksverksamheten. Med ett

införande av tjänsten meröppet ges besökarna också möjlighet att besöka biblioteket utanför bemannande öppettider. Bibliotekslokalen blir tillgänglig som mötesplats för medborgarna vilket bidrar till att stärka lokalsamhället. Samtliga skolor har bibliotek men förutsättningarna ser olika ut bland annat gällande lokaler, inköpsanslag, tjänstgöringsgrad och kompetens. Karlskoga kommun behöver säkerställa att alla elever i kommunen har lika tillgång till sitt skolbibliotek. Oavsett skola ska eleverna ha samma möjligheter till lässtimulans och stöd i informationsökning och källkritik.

Inom skolförvaltningen pågår ett arbete med att utveckla och omforma elevernas lärmiljöer vilket inkluderar även skolbiblioteken. I skollagen anges att alla eleverna i grundskolan och grundsärskolan ska ha tillgång till skolbibliotek vilket de också har i Karlskoga där varje skolenhet har ett skolbibliotek. Skolförvaltningen vill ytterligare stärka arbetet med skolbibliotek och komplettera lärarkompetensen med bibliotekariens spetskompetens. Skolförvaltningen har idag två personer anställda för att tillsammans med skolorna möjliggöra ökad tillgänglighet för grundskoleeleverna till skolbiblioteken. Gymnasiebiblioteken är bemannade under skoltid.

Mål Folkbibliotek

- Skapa en modern och attraktiv läs- och lärmiljö genom en inledande process kring renovering/ombyggnation av biblioteket tillsammans med fastighetsägarna och samhällsbyggnadsförvaltningen.
- Skapa förutsättningar för att biblioteket och bibliotekslokalen kan användas kvällar och helger utanför bemannad öppettid.
- Skapa ett bibliotek som är lättorienterat, enkelt och självklart att använda för alla.
- Utveckla den traditionellt så kallade uppsökande verksamheten.
- Vidareutveckla bibliotekets webbplats och digitala tjänster.
- Genomföra utbildningsinsatser inom området mänskliga rättigheter för att fördjupa och stärka personalens kompetens.
- Delta i samarbete där biblioteksverksamhet har en naturlig del.
- Vara aktiva i de processer som regionbiblioteket initierar inom området ökad tillgänglighet till biblioteksverksamheten.

Mål Skolbibliotek

- Skapa anpassade lokaler där biblioteksverksamhet kan bedrivas på ett väl fungerande sätt i god studiemiljö.
- Biblioteken ska dagligen vara tillgängliga för eleverna.
- Skapa likvärdiga bibliotek.
- Inom språkutvecklingsarbetet som sker inom för- och grundskolan inkludera och tydliggöra bibliotekets viktiga roll.

Mål Gymnasiebibliotek

- Skapa anpassade lokaler där biblioteksverksamhet kan bedrivas på ett väl fungerande sätt i god studiemiljö.
- Biblioteken ska vara bemannade med utbildad personal under bibliotekens öppethållande.
- Skapa likvärdiga bibliotek.

5.2 Öka intresset för läsning och öka läsförståelsen

Resultat från flera forskningsstudier visar att barn i Sverige läser allt mindre och att deras studieresultat och läsförståelse sjunker. Detta har stor betydelse för hur barn och elever presterar senare i skolan och kan också försvåra möjligheten att fullt ut delta i det demokratiska samtalet. Tidiga insatser är avgörande för att förbättra barns och elevers läsförmåga. Skolförvaltningen prioriterar detta arbete och har under 2018 startat upp språkutvecklingsarbete inom både förskola och grundskola.

Föräldrar och vuxna personer som finns runt de små barnen läser generellt allt mindre för sina barn vilket påverkar deras språkutveckling och skolresultat i negativ riktning. För att klara skolan och de krav som samhället ställer idag behöver barn och ungdomar få ett språk som utvecklas fullt ut. Detta fås genom en förståelse för skriftspråket. Genom att läsa mycket och prata om vad man läser utvecklar barn sitt skriftspråk, men också sin fantasi, sin förmåga att reflektera och sin förmåga till abstrakt tänkande.

Forskning visar att det är under barns första år som språkutvecklingen är som mest intensiv och påverkingsbar. Läsfrämjandeinsatser riktad till små barn får störst effekt och i detta arbete är föräldrar, pedagoger och andra vuxna i barns närhet viktiga. Genom samverkan med bland annat Karlskoga familjecentral kan Karlskoga bibliotek bidra till en positiv utveckling.

Skolan är det forum där elever och deras familjer kan mötas på den nivå de är och uppmuntran till litteratur och läsning sker naturligt. I detta arbete är skolbiblioteken en viktig resurs för lärare och elever som kan bidra till elevernas lärande, lärarnas förhöjda profession och gynna arbetet med den ökade måluppfyllelsen.

Även om arbetet gällande läsning och läsförståelse framförallt riktas mot barn och unga ska biblioteksverksamheten finnas tillgänglig för alla oavsett ålder. Förmedlandet av det skrivna ordet och litteraturens ställning har en grundläggande betydelse för det demokratiska samtalet.

En utmaning för Karlskoga kommun är att väcka läslusten framför allt barn och unga samt att vända trenden med sjunkande studieresultat.

Mål Folkbibliotek

- Rikta läsfrämjande satsningar till barn i åldern 0-6 år och till vuxna i deras närhet.
- Rikta insatser till barn och familjer inom olika språkgrupper som finns i Karlskoga.
- Underlätta för och stärka barn, unga och vuxna i att utveckla sin läsning, läsförståelse och sitt språk.
- Vara aktiva i de processer som regionbiblioteket initierar inom området öka intresset för läsning, läsförståelse och språkutveckling.

Mål Skolbibliotek

- Underlätta och stärka elever i sin läs-och skrivförmåga för att på så sätt utveckla sitt språk, sin fantasi och sin empati.
- Skapa en kunskapstrappa för det läsfrämjande arbetet.
- Bistå elever och personal med lämplig fack- och skönlitteratur.

Mål Gymnasiebibliotek

- Underlätta och stärka elever i sin läs-och skrivförmåga för att på så sätt utveckla sitt språk, sin fantasi, sin empati.
- Stödja elever i att utveckla förmågan att tolka texter genom litteratur.
- Bistå elever och personal med lämplig fack-och skönlitteratur.

5.3 Öka förutsättningarna för kunskapsinhämtande

Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska verka för det demokratiska samhällets utveckling genom att bidra till kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning. Biblioteksverksamheten ska vara tillgänglig för alla, främja läsning och tillgång till litteratur och intresset för bildning. Tillgänglighet och läsförmåga är viktiga förutsättningar för kunskapsinhämtning.

En välutformad biblioteksmiljö bidrar till lärande och kunskapsinhämtning genom att besökarnas nyfikenhet, fantasi och kreativitet väcks. Goda förutsättningar för det livslånga lärandet skapas genom en inspirerande och lättorienterad lärmiljö med studieplatser, modern teknik, aktuellt och relevant utbud, utrymme för att på olika sätt stimulera det egna skapandet och plats för det demokratiska samtalet.

Biblioteken ska arbeta för att öka kunskapen om hur informationsteknik kan användas för kunskapsinhämtning och lärande. Ett medvetet arbetssätt för att möta människors förväntningar och behov, samt att stärka människors digitala delaktighet är ett av bibliotekets grunduppdrag. Biblioteken ska också vara ett stöd i att värdera

information som genom den digitala tekniken tas fram. Skolbiblioteken ska vara ett naturligt stöd för elever och lärare i deras arbete och en integrerad del av undervisningen som bidrar till skolans pedagogiska utveckling.

Mediebeståndet liksom programverksamheten ska hålla hög kvalitet, vara allsidigt, gynna fri åsiktsbildning och värna informations- och yttrandefriheten.

Genom samverkan med studieförbund, folkbildningen och civila samhället kan biblioteken skapa arenor och förutsättningar för människors kunskapsinhämtande.

Mål Folkbibliotek

- Arbeta utifrån framtagen medieplan.
- Tillgängligöra ett angeläget och intressant vår- och höstprogram där läsglädje och kunskap är centralt.
- Arbeta utifrån målsättningar i den regionala- och lokala digitala agendan och skapa en kunskapstrappa för det digitala biblioteket.
- Vara aktiva i de processer som regionbiblioteket initierar inom området öka förutsättningarna för kunskapsinhämtande.

Mål Skolbibliotek

- Underlätta och stärka elever i att utveckla sin förmåga att hantera information.
- Skapa en kunskapstrappa för informationshantering.

Mål Gymnasiebibliotek

- Stödja eleverna i att självständigt kunna söka, värdera och hantera information.
- Tillhandahålla ett allsidigt, relevant och aktuellt bestånd.

6 Uppföljning och revidering

Biblioteksplanen revideras under 2020. Från 2021 ska ny biblioteksplan finnas framtagen. Kultur- och föreningsförvaltningen ansvarar för revidering. Nämnderna svarar för löpande och årlig uppföljning av biblioteksplanen i samband med delår och årsredovisning.

